

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Izhaja vsak dan zjutraj, izvemši pondeljke.
Mesečna naročnina:
V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25.

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon 213.
Upravništvo: Marijin trg 8. — Telefon 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Zunanja propaganda.

Več ko polovico vseh naših neuspehov v zunanji politiki moramo pripisati dejstvu, da smo bili skoraj dosledno brez vsake zunanje propagande. Naravna posledica tega je bila, da je bila svetovna javnost tudi o naših življenjskih vprašanjih informirana le potem, ko izborni delujoče propagande naših nacionalnih nasprotnikov in da je bila vsled tega nam vedno sovražno orientirana. V jadranskem vprašanju smo to zlasti živo občutili in reči smemo, da bi nam bila izguba Reke pri dobri zunanji propagandi prihranjena.

Naše vsakokratne opozicijske stranke, so vsled tega, kakor je že pri nas navada, s strastjo povdarjale, da je domanjkanje dobro delujoče zunanje propagande kriv edinele — Beograd. In to so trdili na vsa usta celo tisti častniki, ki so za časa koroskega plebiscita pisali tako nepatriotično, tako protidržavno, da je bilo Nemcem samo potreba njihove članke ponatiskovati in imeli so najboljšo propagando — proti nam.

Ne rečemo, da ni Beograd tudi kriv, če je naša zunanja propaganda absolutno nezadostna, toda še veliko večja krivda je v nas samih. Zakaj nemogoča je uspešna zunanja propaganda, če ne sloni na dobro izdelani notranji. Ta pa je odvisna edinele od nas samih.

Kaj korist, če govorimo tuju, če tako mnogo o potrebi podpiranja naših bratov tam preko, če mu pa sami ne moremo dokazati, da smo storili za nje že vse, kar je sploh bilo v naši moči. Kako naj zainteresiramo tuji svet za naše pravice v Primorju, če pa je še med nami vse polno takih, ki ne žrtvujejo za zmago naše stvari ničesar, ki se za njo sploh ne zanimajo!

Izhodišče dobre zunanje propagande je zato na narodno obrambnem delu sloneča notranja propaganda. Ves naš narod moramo pridobiti za narodno obrambno delo in potem bo zunanja propaganda fakt.

Narodno obrambno delo pa ne bo preje vsepovsodi prodrlo, dokler ne bo sistematično organizirano, dokler ne bo enotno. Luksuza strankarskih narodno obrambnih organizacij se moramo oprostiti. To je prvi predpogoj zunanje propagande.

Drugi je v tem, da je treba vse narodne sile koncentrirati. Doseči je treba, da bo naroden davek samo eden in da bodo društva, ki imajo samo vsepovsodni namen, cilji (Jugoslovenska Matica, Aeroklubi, Jadranska Straža), imeli tudi skupno organizacijo. Vsi upravni stroški se bodo s tem pocenili, mlačnežu in nepozrtivalemu človeku pa bo vzel izgovor, da je že član enega društva in da mu vsled tega ni potrebno pristopiti še k drugemu.

Se večji pomen take koncentracije pa je v moralnem oziru, kajti tako bi bilo na mah postavljeno naše narodno obrambno delo na tako široko bazo, da bi vsak rodoljub spoznal ves naš nacionalni problem. Iz tega spoznanja pa se mora roditi zunanja propaganda in sicer na vseh poljih. Skratka: Najprej treba koncentrirati vse sile doma, potem je šele mogoča pot v tujino.

Ampak sprememba je potrebna tudi na politični polju. Dokler obstoje stranke, ki iz partizanskih interesov pretiravajo naše napake, ki s hujšaksko kritiko jemljejo ljudem vero v našo državo, tako dolgo je vsaka zunanja propaganda izključena.

Ravno te dni so doživeli, ko so se nekateri opozicijski listi že v naprej zgražali, da ne bodo verificirali Radičevih mandatov. Da je bilo to lažljivo zgražanje le v škodo ugledu naše države, je jasno.

In še eno! Zunanja propaganda je nemogoča, če nimamo vsi Jugoslovenci pred seboj jasnega cilja, če ne delamo vsi za ujedinenje našega naroda, za konsolidacijo naše države. Dokler ne poroče vsak Slovenec, vsak Hrvat: Jugoslavija je moja država, tako dolgo tudi ne bo mogoča zunanja propaganda.

Merilo naše zavednosti, naše državljanske zrelosti je zunanja propaganda. Danes je zato slaba in zato bo slabotna, dokler ne bodo politične stranke pola-

Proračun ministrstva prosvete.

Beograd, 12. marca. (Z) Današnja seja narodne skupščine je pričela ob 9. in pol. Najprej naznani predsednik, da je minister socijalne politike predložil *invalidski zakon*, ki bo izročen posebnemu odboru skupščine v proučevanje. Zemljoradnik Vujić je vložil interpelacijo o izseljevanju v Ameriko. Nato se je pričela razprava o proračunu ministrstva prosvete. Prvi je govoril zemljoradnik Moskovljević, ki je zahteval, da se zakon o srednjih šolah predloži narodni skupščini in da se izvede edinstvena vzgoja. Naglašal potrebo osnovnih strokovnih šol. Nezadosten je kredit za narodno prosveto: V imenu svojega kluba bo glasoval proti. Za njim je govoril poslanec Štitar (SLS) o prosveti v Prekmurju, nakar je povzel besedo minister prosvete Miša Trifunović, ki naglašal, da je ta proračun za 150 milijonov večji od prejšnjega. Najprej se dotakne univerz. Pri nas igra vprašanje univerz veliko vlogo. Kaj bi n. pr. rekli Slovenci, ako bi se jim ukinila kaka fakulteta v Ljubljani. Dovolj je omeniti primer, ko se je samo govorilo o ukinitvi medicinske fakultete v Ljubljani. Takrat so vsi Slovenci proti temu protestirali. Kar se tiče medicinskih ustanov in fakultete v Zagrebu, se ta nahaja na primerni višini. V poslednjih treh do štirih letih je bilo otvorenih 132 srednjih šol. Število šol je znatno naraslo, a število profesorjev je majhno in je naravno, da je pouk na srednjih šolah nezadovoljiv. Naglašal, da je on ustavil nadaljno

otvarjanje gimnazij. Priznava potrebo, da se ustanavljajo srednje strokovne šole. Osnovnemu pouku je treba posvetiti največjo pozornost, ker, ako osnovni pouk ne napreduje, pomenja to narodno nevarnost za celo državo. V Južni Srbiji ter v Bosni in Hercegovini je 85 odstotkov analfabetov. Zaradi tega je treba posvetiti posebno pažnjo ustanavljanju osnovnih šol v teh krajih. Otvoriti bi bilo treba približno 1000 osnovnih šol. Ako ostane v teku petih let enak znesek v proračunu, bomo imeli okoli 500 osnovnih šol v Bosni in v Južni Srbiji. Prosi, da se ta proračun sprejme.

Minister financ dr. Stojadinović predlaga neke manjše izpremembe, s katerimi se pa ne izpremeni višina proračuna. Te izpremembe se tičejo v glavnem subvencij gledališčem in to v Novem Sadu, ki dobi 90 tisoč dinarjev, v Skoplju 1 milijon dinarjev, v Sarajevu 80 tisoč dinarjev, v Splitu en milijon dinarjev, v Subotici 300.000 dinarjev, v Osijeku 700.000 dinarjev, v Varazdinu 100.000 dinarjev in v Mariboru 200.000. Dalje predlaga minister financ za *Društvo za humanistične vede* v Ljubljani 35.000 Din, za *muzejsko društvo* v Mariboru 15.000 Din, za *etnografski muzej* 45.000 Din in za *muzejsko društvo* v Mariboru ponovno 15.000 dinarjev. Nato poročevalec čita postavko za postavko, ki se z večino glasov sprejmejo. Seja je bila zaključena ob 12. in trideset.

Popoldanska seja narodne skupščine

Beograd, 12. marca. (ML) Ob 4. uri popoldne se je otvorila seja narodne skupščine ter je pred prehodom na dnevni red sekretar g. Dimitrije Popović priobčil med drugim tudi to, da je verificacijski odbor predložil narodni skupščini poročilo o verificaciji 20 mandatov poslancev radičevske stranke. Nato se je prešlo na dnevni red, na katerem je bila volitev odbora za proučevanje zakonskega predloga o konvencijah, sklenjenih med nami in Bolgarijo ter poročilo o trgovinski in plovični pogodbi z Japonsko in o protokolu, ki ureja vprašanje diplomatskih poslopij bivše avstro-ogrske mon-

arhije v Srbiji in Črnigori. Po rezultatu volitev dobe v odboru radikali 12, demokrti 3, jugoslovanski klub 2, muslimani 2, zemljoradniki 1, in Nemci enega člana.

Predsednik je naznanil, da pride na dnevni red *južniške seje poročilo verificacijskega odbora o verificaciji Radičevih mandatov kot prva točka*, kot druga pa interpelacija g. Radoslava Agatonovića na prometnega ministra o izplačilu 3-letne mezde delavcem za časa okupacije železniške tovarne v Turmenah. Nato zaključil predsednik sejo ob 7. uri in pol, prihodnjo pa določi za jutri ob 9. uri popoldne.

Poslanci HRSS na potu v Beograd.

Beograd, 12. marca. (ML) Danes dopoldne se je vršila oficijelna konferenca predstavnikov opozicijskega bloka. Po razgovoru o situaciji, se je sklenilo, poslati brzojavko vodstvu HRSS, da se takoj napotijo v Beograd tisti poslanci, ki so zato odločeni. Ta brzojavka se je takoj odposlala.

Beograd, 12. marca. (ML) Nocoj je prišel odgovor vodstva HRSS opozicijskemu bloku, da odpotuje jutri več Radičevih poslancev v Beograd, med njimi tudi dr. Maček in dr. Krnjević. To so vsi oni poslanci, ki so na odhod pripravljeni v Zagrebu. Ostali pa jim bodo sledili takoj, ko pridejo v Zagreb in sicer najpozneje pojutrišnjem. Prva skupina ima sabo še nadaljnjih

20 pooblastil, ki se bodo izročila verificacijskemu odboru, razven teh pa je pri g. Behmenu še 10 pooblastil, med temi tudi pooblastilo dr. Basarička in dr. Horvata. Nocoj je prišlo iz Zagreba navodilo, da se izroči jutri teh 10 pooblastil narodni skupščini v verificacijo. Na ta način pride v Beograd 50 Radičevih poslancev, da zagotovijo vlado opozicijskemu bloku, kateri bo baje načeloval g. Ljuba Davidović.

Beograd, 12. marca. (ML) Danes je dopotoval v Beograd zagrebški veliki župan g. dr. Cimić, ki je prisostvoval konferenci vlade in poročal, da pridejo radičevci v Beograd. Dobil je instrukcije ter se nato vrnil nocoj v Zagreb.

VPRAŠANJE KALIFATA.

Delhi, 12. marca. (W) Vodja indijskih mohamedancev Mohamed Ali je izjavil v odgovoru na brzojavko kalifa: Indijski mohamedanci so odločeni, da vztrajajo pri svetem kalifu, četudi se nočejo vmešavati v čisto interne turške zadeve.

London, 12. marca. (W) Kakor javlja carigradski poročevalec lista »Morning Post« preti ekumenskemu patrijarhu in velikemu rabinatu enaka usoda kakor je zadela kalifat.

gale večjo važnost na napredek naroda, ko pa na blaginjo svoje stranke.

Danes so se take stranke redke in bojimo se, da je to dokazal — tudi opozicijski blok, ki ponavlja staro našo napako, da pozna le negativen cilj, da pa se ne more ujediniti na pozitiven program, ki je predpogoj konsolidacije države in s tem tudi — zunanje propagande

KRALJICA NA FRANCOOSKI RIVIERI.

Beograd, 12. marca. (ML) Nocoj ob 7. uri 20 minut je odpotovala Nj. Vel. kraljica s prestolonaslednikom čez Pariz na Francosko riviero kjer ostane 4 tedne. Na kolodvor so jih spremili Nj. Vel. kralj, princ Pavle s soprogo, dvorno spremstvo ter prometni minister.

TRGOVINSKA POGAJANJA Z ITALIJO.

Beograd, 12. marca. (ML) Nocoj so se začela prava pogajanja med našo in italijansko delegacijo glede trgovinske pogodbe. Napravil se je seznam predmetov, ki se naj uvažajo in izvažajo ter se sestavila pomorska tarifa.

UKINITE ROMUNSKIH POSLANIŠTEV.

Bukarešta, 12. marca. (Z) Romunska vlada je v interesu štedenja sklenila, da ukine več poslaništev v tujih državah

Koalicija med radikali in Pribičevićem?

Beograd, 12. marca. (ML) Vesti našega dopisnika, da so ponujali radikali demokratom koalicijo, se potrjuje. Ponudba se je izvršila zadnje dni, posebno tudi večeraj. Ponudba ima dve smeri: koalicijo s celokupno demokratsko stranko in pa — ker je Davidović to odklonil — s Svetozarom Pribičevićem. Trdi se, da so mu radikali ponudili 4 portfelja, ako privede s seboj 15 do 20 poslancev. Nocojšnji »Odeje« pravi, da je ta intriga Pašičeva napram demokratski stranki ista, kakor je bila pred enim letom, da se mu pa ne bo posrečila.

Beograd, 12. marca. (ML) V Beogradu se pričakuje predstojećih burnih dogodkov, ki imajo po mnenju

merodajnih krogov marsikaj izpremeniti v naši notranji politiki, ker ne gre sato za vprašanje režima, temveč cellega sistema dela. Prihod radičevcev se smatra kot gotova stvar, kakor tudi da je vlada opozicijskega bloka na pohodu. V tem pogledu se govori o raznih kombinacijah, kakor n. pr. o zblizanju med Pašičem in Pribičevićem, tembolj ker se Nemci bližajo opozicijskemu bloku. Pribičević sam pa demantira vse vesti o sporazumu z radikali in jih označuje kot intrige. Vlada bo imela jutri plenarno sejo. Že na današnji konferenci je sklenila vlada, boriti se v skupščini do zadnjega momenta, dokler ne bo preglasovana.

Zračno oboroževanje Anglije.

London, 12. marca. (K) Državni podtanjik za zračno plovbo je izjavil v spodnji zbornici o priliki predložitve proračuna za zračne borbene sile: O razširjanju zračnega brodomstva v domovini so številni prijatelji vlade v skrbah in se sprašujejo, kako more delavska stranka opravičiti pomnožitev oboroženja. Člani delavske stranke bi bili pričakovali od delavske vlade prej pospe-

ševanje akcije v smeri razorožitve. Meisto tega pa je delavska vlada prevzela vodstvo v nasprotni smeri. Mednarodna razorožitev je parola vlade. Toda minister ne namerava pustiti države brez brambe. Število nove flotile za brambo Anglije znaša v tem letu osem, v mesecu marcu leta 1925 bo imela Anglija 18 flotil od 52, katerih gradnja je za bodoča leta nameravana.

Zakon o sodnikih.

Beograd, 12. marca. (Z) Dr. Ninko Perić, minister za pravosodje je predložil ministrskemu svetu predlog, da se v zakon o sodnikih sprejme posebna sodniška doklada, ki bi se sodnikom izplačevala poleg njihovih plač po novem zakonu in poleg draginskih doklad. Ministrski svet je sprejel ta predlog.

Vstaja na Irskem.

Beograd, 12. marca. (ML) Iz Londona javljajo, da je v vojski svobodne države Irske izbruhnila vstaja. Vlada v Dublinu je izdala nalog, da se aretirata general Tobin in polkovnik Daston, ki sta pobegnila. Vstaja se je začela baje s tem, da je skupina častnikov ob enem z vojski zapustila kasarne in vzele s seboj tudi strojne puške. Vlada je za njimi poslala oklopne avtomobile.

Republikanski kabinet na Grškem.

Atene, 12. marca. (Z) Ministrska kriza je končana s sestavo čisto republikanskega kabineta pod predsedstvom Papanastasia, ki je prevzel tudi ministstvo zunanjih poslov in financ. Jutri bo vlada zaprisegla. Seja skupščine je odgojena. Papanastasia je izjavil, da bo vlada najprej izvršila najvažnejše točke svojega programa, t. i. odstavitev dinastije in proklamirano republiko, nakar se bo dojel dan plebiscita.

ATENTAT NA ANGLEŠKO POSLANIŠTO V ATENAH.

Atene, 12. marca. (K) »Agence d'Athènes« Ob 1. uri zjutraj je pri vходу angleškega poslaniškega poslopja eksplodirala dinamitna patrona. Nastalo je le nekaj stvarne škode. Ministrski predsednik Papanastazios je odšel takoj, ko je izvedel o atentatu, v poslaništvo, kjer je izrazil poslaniku svoje obžalovanje. Nekaj oseb, ki so osumljene dejanja, je bilo aretiranih. Listi domnevajo, da je šlo atentatorjem za to, da spravijo novo vlado ob zaupanje.

ZA STABILIZACIJO FRANKA.

Pariz, 12. marca. (K) Neglede na londonska poročila o kreditu Franciji v funtih, prinaša »New York Herald« vest, da se je v Wallstreetu ponovno govorilo o tem, da se je bančni sindikat pod vodstvom Morgana odločil, dati na razpolago 50 milijonov dolarjev za stabilizacijo franka. Šlo bi naj za kratkoročno trimesečno 6% posojilo.

STAVKA V BUDIMPEŠTI.

Budimpešta, 12. marca. Del delavstva Ganzove električne družbe in budimpeštanske telefonske tvornice d. d. je stopil v stavko. Nato sta ob podjetji izprli svoje delavce približno 6000 v celem.

Koncentracija bolgarskih čet ob naši meji.

Beograd, 12. marca. (ML) Nocoj se je službeno javilo vladi, da pride sofijski poslanik g. Milan Rakić v Beograd, da poroča o pravem položaju v Bolgariji in o namerah sofijske vlade, da raznese makedonsko organizacijo. V političnih krogih se trdi, da namerava naša vlada ukreniti najenergičnejše korake proti bolgarski vladi radi navideznih aretacij makedonstvujuščih. Vlada je namreč obveščena, da predsednik sveto-ilijске organizacije Cankov ni bil aretiran, kakor se je to lažno poročalo in da bolgarska vlada koncentrirala čete na nekaterih obmejnih krajih, da izzove našo intervencijo. Pričakujejo se še zelo važni dogodki med nami in Bolgarijo.

Beograd, 12. marca. (ML) Danes je ministra zunanjih del g. dr. Ninčiča posetil novi francoski poslanik g. Biji ter se baje informiral o naši notranjopolitični situaciji, kakor tudi o položaju vlade. Govorilo se je baje tudi o stališču naše vlade napram Bolgariji, katero postaja vsak dan jasnejše.

Borzna poročila.

Beograd, 12. marca. Devize. Dunaj 0.1150—0.1152, Budimpešta 0.10—0.11, Bukarešta 43.25—43.75, Zeneva 1394—1395, London 348—348.25, Milán 338—339, New York 80.80—80.90, Pariz 305—310, Praga 234.75—235.

Zagreb, 12. marca. Devize. Dunaj 0.1141—0.1161, Italija, izplačilo 338.75—341.75, London, izplačilo 347.80—350.80, New York, ček 80.90—81.90, Pariz 307.90—312.90, Praga 233.70—236.70, Švica 1398.50—1408.50. — Valute. Dolarji 80—80, avstrilske krone 0.1140—0, madžarske krone 0—0.12, švicarski franki 0—1400, italijanske lire 334.50—337.50.

Curih, 12. marca. New York 580, London 24.89, Pariz 22.90, Milán 24.30, Praga 16.74, Budimpešta 0.0087, Bukarešta 3.05, Beograd 7.20, Sofija 4.15, Dunaj 0.0081625.

Berlin, 12. marca. (V milijonih mark) Beograd 6.08, Milán 17.46, Praga 12.21, Pariz 16.66, London 18.005, New York 4.19, Curih 72.42, Beograd 5.58.

Praga, 12. marca. Dunaj 4.92, Berlin 7.90, Rim 149.75, avstrilske krone 4.90, italijanske lire 149.25, Budimpešta 4.875, Pariz 140.25, London 150.55, New York 35.10, Curih 611, Beograd 43.825.

Dunaj, 12. marca. Devize. Beograd 872—876, Berlin 15.50—16.50, Budimpešta 0.90—1, Bukarešta 361—363, London 304.800—305.800, Pariz 2842—2858, Praga 2053—2063, Sofija 458—492, Curih 12.245—12.295. — Valute. Dolarji 70.860—71.260, bolgarski levi 466—474, nemške marke 14.70—15.30, angleški funti 303.000—304.600, francoski franki 2805—2835, italijanske lire 3000—3020, jugoslovanski dinarji 869—875, romunski lei 356—360, švicarski franki 12.130—12.210, češkoslovaške krone 2037—2053, madžarske krone 0.85—0.95.

VREMENSKO POROČILO.

Dunaj, 12. marca. Napoved za 13. marca. Jutranji mraz, po dnevu nad nič stopinj, na vzhodnem robu Alp zboljšanje, mogoče bo še oblačno in bo po malem tudi snežilo.

Nova vzhodna Evropa.

Od našega stalnega pariškega dopisnika.

Pariz, 10. marca.

Eden izmed najboljših poznavalcev vzhodnoevropskih razmer, profesor na Sorbonni in bivši izvedenec pri Državnem narodov, je dovolil vašemu dopisniku razgovor o sedanjem in prihodnjem položaju obrobni držav, Poljske in Češkoslovaške. Povdarjal je uvodoma, da se nahajajo vse te države sredi gospodarskega in političnega razvoja, čigar smer je sicer približno mogoče ugotoviti, njenega končnega cilja pa ni mogoče spoznati. Kljub ponovnim tendencam zveze obstoja danes tesna vez šele med dvema državama: med Litavsko in Estonko. Povsod drugje je opažati v tej smeri šele štadij previdnega tipanja. Nastale so interesne skupnosti, do kristalizacije ali celo spojitve pa še ni prišlo.

Velika senca, ki plava nad vsemi obrobni državami, je samo po sebi umevno Rusija. Ne smemo pozabiti, da obstojajo močne kulturne vezi. Danes je nemogoče vedeti, če bosta ruski jezik in kultura, ki sta bila pred vojno v vseh teh deželah zelo razširjeni, čez nekaj desetletij še živeli in če bosta še merodajni. Na drugi strani pa nam je tudi Rusija sama še vedno velika enanka. Kakšen bo njen politični statut jutri, ali tendira njegov razvoj k carski centralizaciji, ali k izraziti federaciji? Slednje je verjetnejše. V obeh slučajih pa bo politika napram obrobni državam popolnoma drugačna.

Dalje drugo vprašanje, ki je s prvim v tesni zvezi. Kje bo prihodnje politično in kulturno središče Rusije: V Moskvi ali Petrogradu? Če v Moskvi, potem se bo usmeril pritisk stotomilionskega naroda v popolnoma drugo smer, proti Sredozemskemu morju in Carigradu. Vzhodno morje bo postalo postransko vodovja, obrobne države brez pomembne zunanje postojanke. Nasprotno pa v slučaju, če se bo nadaljevala tradicija Petra Velikega. To so vprašanja, od katerih je bodočnost Evrope naravnost odvisna in čije pomena si še sedaj nismo popolnoma v svesti. Materijalna sila pritiska 120-milijonskega naroda je že sama na sebi, tudi če bi bila popolnoma nezavestna, tako silna, da se ji ne more ustavljati nobena umetna barikada. Zadnji kamen modrosti je torej: za sedaj so državnopravne razmere urejene. Prihodnost pa določajo faktori, ki jih si sicer moremo preračunati, ne pa nanje vplivati in katerih učinkovanje moramo prepuščati usodi.

Na strani stoji Poljska. Njeno razmerje do Rusije je znano. Najprej naj ovržemo naziranje, ki se je stvarilo v najširših krogih, celo pri dobrih poznavalcih vzhodnih vprašanj, namreč, da obstoja prva nevarnost v tem, da uniči Rusija Poljsko. Noben pameten človek danes v Rusiji ne misli na vojaški napad na Poljsko. Nasprotno, kakor hitro

bodo urejene difference teritorialne narave, bo dalekosežen rusko - poljski sporazum samo vprašanje časa. Morda bi kdo ugovarjal! »Rusije ni mogoče ločiti z umetno oviro od Nemčije. Ali je mogoče odstraniti to oviro samo s politično osvojitvijo Poljske? Danes so že uvedena pogajanja, ki se nanašajo za enkrat na rečno plovstvo in ki naj omogočijo rusko tranzitno trgovino z Nemčijo. Še nekaj krepkih korakov naprej in nameravani cilj je dosežen. Nevarnost na vzhodu — tudi če upoštevamo Nemčijo — je v tej točki mnogo manjša, kakor se splošno misli.

Pravi ognjiščni nevarnosti sta v vzhodni in centralni Evropi dve: poljski koridor z Odanskim in pa srbsko - bolgarsko vprašanje.

Vprašanje koridora bo ostalo tudi tedaj zelo bodeče, če odstranimo od njega vsako čustvo. Nemci in Poljaki se redno pritožujejo in ni zadosti, da se samo zavračajo njihove pritožbe kot neutemeljene. Toda je-li možna kakva druga ureditev, ki bi upoštevala obojestranske interese? Mi ne verjamemo.

Morda prinese miren razvoj olajšanje položaja. V splošnem bi povdaril: mi smo preveč nepotrpežljivi in ne znamo čakati. Da krenem nekoliko v stran: Moremo li danes zahtevati od Nemčije radikalno pacifizem, in se potem pritoževati, če ga ni?

Gidanski je nemško mesto. Toda brez dvoma ga bodo gospodarske nujnosti pritegnile vedno bolj na poljsko stran.

Francosko - češkoslovaško zvezo moramo smatrati za srečen dogodek. Ona izpopolnjuje poljsko - francosko pogodbo v tej smeri, da ji odvzema njeno ostrino. Ker ne vsebuje nikake vojaške klavzule in ker bo objavljeno popolno besedilo, mora učinkovati tudi na zvezo z Varšavo in ji dati isti značaj. Izravnavo v pacifičnem smislu je tu neizbežna.

V splošnem tukaj vedno bolj popuščajo aktivne metode v vzhodnih vprašanjih in prepuščajo vedno več naravnemu razvoju. Zdi se, da je končnoveljavno minul čas direktnega vmešavanja, kakor se je vršilo ponovno zlasti pri nekaterih obmejnih državah. Vse kaže, da tudi poljsko - francoska zveza ne bo dolgo obstojala v svoji sedanjosti in v duhu, v katerem je bila sklenjena.

H koncu še brez komentarja misel, ki so jo v zadnjem času na merodajnem mestu že ponovno izrazili. Da je velika nesreča Nemčije, da ne smatra Slovanov še vedno za kulturno in politično za enakovredne narode.

K temu pristavljajo, da je bil to v največji meri pogoj svetovne vojne. Šele popolnoma nova orijentacija bi mogla vojno končnoveljavno likvidirati.

Socijalno-zdravstveni napredek Maribora.

Maribor, 11. marca.

Mlada država smo in narod, ki se komaj organizira v pravem veličnem smislu kulturnega in dozorelega naroda. To čutimo na vseh poljih. Koliko naprav, koliko institucij je, ki jih še nimamo, jih pa nujno potrebujemo za uspešen, zdrav in popoln razvoj. Posebno na slabem smo glede socijalno - zdravstvenih institucij. »Mens sana in corpore sano« pravi star latinski pregovor, in res, oboje mora biti zdravo, duh in telo. Med tem pa, ko imamo pri nas obilo institucij za zdravljenje in krepitev duha, nam manjkajo institucije za zdravljenje, odnosno negovanje in vzdrževanje telesa v zdravem stanju. Moderna medicina, ki ni več tako ošabna, kakor v Meliševih časih, priznava danes, da je napredek bolnemu telesu šibka, zato pa oznanja tembolj dolžnost preprečevanja oboletosti. Higijenično življenje je najboljši in najcenejši zdravilo. Za tako življenje pa je treba navodil, treba je institucij, ki čuvajo nad ljudstvom in ga uče. Pri nas imamo takih institucij malo, kajti bolnice v pravem smislu ne moremo priletevati k tem institucijam. Taka institucija je n. pr. naša mariborska Protuberkulozna liga. Druge doslej v Mariboru nismo imeli. Posebno ne take, ki bi se pečala izključno z dolžnostmi. Sedaj smo jo dobili v »Posvetovalnici za matere«, ki prične poslovanje lutri v sredo v posebnih prostorih Dečjega doma v Strossmayerjevi ulici šte. 26.

Oficijelna, toda samo formalna otvoritev te važne socijalno - zdravstvene institucije, se je izvršila že v soboto in so se je razen merodajnih in zainteresiranih faktorjev, zdravnikov, župana, zastopnikov ženskega društva in drugih, vdeležili tudi šef oddelka za socijalno politiko v Sloveniji g. dr. Goršič, sanitetni šef za Slovenijo g. dr. Katičič in sanitetni referent g. dr. M. Ambrožič. Vsi trije omenjeni gospodje so uvodoma govorili o pomenu in važnosti takih zavodov. G. dr. F. Goršič, ki je slavnost otvoril, je obrazložil historijat ustanovitve in naglasil zasluge, ki so si jih pri tem stekle poedine korporacije in posamezniki. Brez sodelovanja vseh, ki polnjujejo dolžnost higijenske skrbi za našo mladino, bi do tega napredka ne bili prišli. G. dr. M. Ambrožič je pa pojasnil splošen pomen in namen socijalnih higijenskih zavodov, s posebnim ozirom na razmere in potrebe slovenskih pokrajin. Veliko važnost nove institucije pa je bilo moč razvideti komaj iz govora g. dr. Mariniča, ki je statistično pojasnjeval stanje oskrbe in nege dojenčkov v Mariboru in velikansko, naravnost straš-

no umrljivost pod enim letom starih otrok v našem mestu. V zadnjih treh letih je umrlo v Mariboru od rojstva do 1 leta starosti 52 odstotkov vseh novorojenih otrok.

Vzroki velike umrljivosti dojenčkov so v večini slučajev slabe higijene razmere, pomanjkanje preskrbe in strokovnjakov nasvetov. Znano je, da večina posebnih revnejših mater, nima sredstev, da bi poiskale v vsakem kočevju slučajno zdravnik, zato bolezen zanemarijo ali pa se poslužujejo raznih praznoverskih zdravil in načinov zdravljenja, ki bolezen samo še poslabšajo. Nova institucija bo nudila materam, v prvi vrsti seveda revnejšim, vse to brezplačno. S pomočjo subvencije zdravstvenega oddelka v Ljubljani in posameznikov, so se za posvetovalnico adaptirali posebni prostori v Dečjem domu, institucija pa bo vodil odsek za zaščito dece in mladine potom uprave državnega Dečjega doma v Mariboru. Posvetovalnica za matere bo poslovala za stranke vsako sredo popoldan od pol 14. do pol 16. ure. Matere bodo lahko ob teh uradnih urah prinašale v posvetovalnico svoje dojenčke, kjer bo brezplačno na razpolago zdravnik, ki bo otroke pregledal, ugotovil njihovo stanje, eventuelno bolezen in dal navodila glede negevanja in lečenja. Ob ponovnem in rednem posejanju se bo dalo vedno sprosti ugotoviti, kako se dojenčki razvijajo, napredujejo ali nazadujejo. Razen tega bodo revne matere prejemale v posvetovalnici po potrebi tudi brezplačno mleko, moko, sladkor, milo, plenice itd.

Prvi korak na polju socijalnega zdravstvenega skrbstva za novorojenčke je torej storjen tudi v našem mestu; večjo popolnost bomo dosegli komaj takrat, ko dobimo prepotrebno otroško bolnico. Akcija za osnovanje take bolnice, ki je izšla iz Slovenskega ženskega društva, se je začela že lansko leto; nova bolnica naj bi bila spominjska ustanova na poroko našega kralja Aleksandra in naj bi nosila naslov »Otroška bolnica kraljice Marije«. Napredovanje zbiranja prispevkov gre le počasi dalje in bo gotovo preteklo še dosti časa, predno bo zbrana dovolj velika vsota, če se za stvar ne zavzame tudi država in ne dovolj posebnega prispevka v obliki kredita. V interesu naše bodočnosti bi bilo želeli, da bi se to čimprej zgodilo. Stran od odstotek umrljivosti novorojenčkov moramo znižati, kajti tega ne zahteva samo človekoljubje, ampak v enaki meri tudi nacionalni in državni interes.

Sestra za sestro.

Temu pozivu Splošnega žen. društva se je odzvalo v soboto v damski sobi kavarn Emona lepo število poštvovalnih za človekoljubno delo vsikdar pripravljenih dam zastopnic deveterih naprednih ljubljanskih društev. Med temi seveda naše reumorne Primorke z g. Baltičem na čelu, društvo Atena, zastopano po g. Krofotvi, ženski odsek marljivega šentjakobskega naprednega društva po gđ. Pucovi in druge.

Po toplih pozdravnih besedah predsednice g. Fr. dr. Tavčarjeve, ki je v kratkih potezah pojasnila namen tega poziva, je tajnica g. M. Govekarjeva v preglednem poročilu seznanila navzoče o sedanjem opremnem stanju ljubljanske ženske bolnice. Oa, tajnice, katero je pred nedavnim časom vrgla bolezen za več tednov na bolniško posteljo, je imela sama priliko opazovati, kako primanjkuje predvsem posteljnega in osebnega perila v bolnici. Apelirala je na navzoče, naj posvetijo svoje moči v ta namen, da se temu, toli važnemu zavodu v najkrajšem času preskrbi najpotrebnejše.

Zavedajoč se dobro, da je dolžnost države, da tako zavode z vsem potrebnim oskrbuje, je vendar vse navzoče žensstvo z veseljem ponudilo svoje sodelovanje za to akcijo, ker je stvar tako nujna, da ni čakati dolgotrajne rešitve in pomoči iz Beograda, katera itak ne bo odveč, če kaj pride.

Določilo se je, da vsa udeležena ženska društva razvijejo vsaka zase svojo posebno akcijo v ta namen. Poleg tega se bodo vsa društva strnila v veliko skupno akcijo v ta prid.

Na poročilo g. tajnice, da za novorojenčke ni v bolnici sračice, ter jih morajo radi tega po zdravniško zdavnaj že zavrnjeni metodi, še vedno povijati, da otročki ne leže tu golih ročic, so navzoče zbrale med seboj takoj znaten znesek za nakup primernega blaga za sračice, da bo za prvo silo. Skrb za izdelavo istih, so danes tudi med seboj razdelile. — To bi bil prvi mali korak k veliki nalogi, ki si jo je naselilo naše vilo žensstvo in upati je, da se stvar, ki je s takim razumevanjem sprejeta, kar najplodnejše obnese za današnje težke čase.

Drobne vesti.

Na Irskem sta bila zaprta dva višja častnika, ker sta osumljena, da sta se pečala z uporniški nacisti. Častnika sta hotela izkoristiti nerazpoloženje, ki vlada med narodom napram vladi. Predsednika Cosgrave in Dublinu je radi tega izžvižgala ogromna množica nezadovoljencev.

Stockholmski župan je dobil dovoljenje, da sme staviti na vlado vprašanje, da-li ne bi bil umesten konstitutivni plebiscit v vprašanju državne obrambe. Narod naj se izreče o razorožitvi ali nadaljevanju sedanjega vojaške organizacije.

Norveška komunistična mladinska zveza je sprejela program, ki zahteva, intenzivnejšo propagando med vojaštvom za uničenje discipline in uvedbo orožnih val, da se delavci izvezbajo za svoj bodoči oboroženi boj. Oddelek državne obrambe je radi tega vložil proti načelniku zveze obtožbeno.

Pristojbine na nemških univerzah bodo v polnem semestru znatno znižane. Baje bodo znašale 30 zlatih mark.

Iz Madrida poročajo, da je prišlo v Grand Martinu do krvavih spopadov, pri katerih je bilo ubitih 11 legionarjev in en častnik. Številni drugi so bili ranjeni.

Abdul Medžid je izjavil v razgovoru z odposlancem političnega oddelka zvezne republike, da se še vedno smatra za zakonitega kalifa, ker se temu ni odpovedal. Sicer pa se še ni odločil, da-li ostane v Sici, ali se nastani na Francoskem.

Italijansko posojilo Poljski. V Varšavi je bil med poljsko in italijansko trgovsko banko podpisani dogovor glede posojila sto milijonov lir. Za posojilo bodo jamčili dohodki iz tobačnega monopola.

Politične vesti.

— Nova vlada. Pod tem naslovom se zavezema »Cicvaričev Beogradski Dnevnik«, ki pravi o sebi, da je edini beograjski list, ki ni niti glasilce vlade niti opozicijskega bloka, za radikalno-demokratsko vlado, ki bi bila manj strankarska nego je sedanja. Pravi rodoljubi, če tudi niso za sedanjou vlado, ne morejo biti za g. Spaho, Radica in Marinkovića ter morajo odločno nastopiti proti novim volitvam, brez oziroma, kdo bi vršil volitve, posebno pa proti volitvam, ki bi jih vršila vlada s Spahom in ki bi bila odvisna od Radica. Nova vlada mora biti sestavljena iz ljudi, udanih državnemu edinstvu, iz radikalov, toda iz radikalov, ki so resnejši nego so n. pr. g. Kojić, Janjić in Simonić, iz demokratov, toda iz demokratov, ki so boljši državniki nego je g. Davidović in ki so boljši srbski nego je g. Voja Marinković. Do take vlade bo moralo priti v kratkem. Taka vlada bi morala delati s skupščino, toda do volitev ne sme priti preje, kakor na koncu te skupščinske dobe. Pri teh volitvah pa bodo avtonomisti potolčeni. Mi potrebujemo patriotsko vlado, ki bo branila državno edinstvo, ne pa vlade, ki bi to rušila kakor smijejo g. Marinković in tovariši!

— Demokratsko poročanje o sedanjih situaciji je tako podlo, da mora vsak kolikoli trazen in samostojno misleč bralec spoznati namen demokratskih intrig. Od beograjske »Pravde« prko zagrebnih »Novosti« in do ljubljanskega »Jutra« se širile dan za dnem izmišljene in tendenciozne vesti, s katerimi hočejo demokraci zakriti v javnosti svoje odstopanje od nekdanje »državotvornosti«, ki jim je bila še do nedavno ponos in vodilna sila njihove politike. Vsa tako so zatirali in s tega stališča so vohemotno napadali vse one strankarske skupine, s katerimi so danes v »najlepši sligi«. Kaj so vse poročali demokratski listi o radikalnih zaprekah glede verificacije radičevskih mandatov. Bolj nespretnih vesti si ne bi mogli izmisliti niti pisec kakkega obškurnega lističa, ki je oddaljen od vsega političnega sveta. In sedaj? Popolnoma in razočarani so morali poročati, da je verificacijski odbor narodne skupščine odobril vse mandate radičevcev, kar jih je bilo izročenih narodni skupščini. Iz tega dejstva pa seveda kujajo že nove intrige, ker je njihov pogled v politično situacijo tako moten, da ne vidijo ničesar več razven strahu: kaj pa, če ne pridemo do vlade? Želja po oblasti je demokrate že ponovno zaslepila, topot pa se zdi, da jih bo popolnoma oslepila.

— Kaj so si vse izmislili! Demokrat-skemu izmišljanju sta se pridružila enakovredna brata »Hrvat« in »Jutarnji list«, ki sta vedela poročati senzacionalne izmišljotine o radikalnih namelih glede radičevskih poslancev. »Hrvat«, ki služi v marsičem kot informacijski vir ljubljanskemu »Jutru«, je poročal na dan, ko se je izvršila verificacija radičevskih mandatov, o skrajnih naporih radikalcev, kako bi onemogočili izvrševanje poslanskih dolžnosti radičevcev. Radikali so hoteli razpustiti skupščino, da bi pridobili na času, hoteli so povzročiti ostavko vlade, mobilizirali so Srnaoce ter so končno klenili, da proglasijo vse radičevske mandate za sporne. V ta namen je vlada naročila vsem velikim županom naj izabirajo proteste proti izvršitvi radičevskih poslancev, naka bi skupščina zahtevala dolgotrajno preiskavo. Vse to in še marsikaj so poročali opozicijski listi z ljubljanskim »Jutrom« vred. Na ta način so hoteli varati javnost tudi glede tega vprašanja. Toda zgodilo se je seveda tudi v tem oziru popolnoma drugače. Vlada, ki stoji strogo na stališču ustavnosti in parlamentarizma, je po svojih zastopnikih ponovno izjavila, da je dolžnost narodne skupščine verificirati vse mandate, ki so veljavni. In to se je tudi zgodilo. Istočasno pa so postavljeni na laž vsi intriganti in med temi so prvi gospodje, ki klobasirajo v »Jutru«.

— Smrt bolgarskega državnika. V torek je umrl v Sofiji bolgarski državnik Ivan Gešov v starosti 75 let. Pokojni Gešov je igral v političnem življenju Bolgarske odlično vlogo. Bil je večkrat minister in predsednik vlade. Leta 1912 je v tem svojstvu podpisal pogodbo za balkansko zvezo, ki je prinesla osvoboditev. Vstopa Bolgarije v vojno na strani osrednjih sil ni odobral. Po vojski je bil nekaj časa zaprt. Pečal se je tudi s publicistiko in pisateljevanjem in je bil predsednik akademije znanosti ter bolgarskega Rdečega križa.

— Vprašanje francoske varnosti. Povodom objave »rumene knjige« je večina francoske tiska menila, da je knjiga najboljši dokaz, da ni Francija zakrivila, da ni prišlo do garancijske pogodbe: »Petit Parisien« pravi, da se odloži knjiga z melanholijo, kajti jasno je, da je javno mnenje onstran kanala omalovaževalo francosko lojalno zahtevo leta 1919 in 1922. »ECHO de Paris« pravi, da je bil čas za objavo knjige z ozirom na angleško-francosko pogajanja jako srečno izbrani. Vendar bi bilo preuranjeno, da bo objava »rumene knjige« spreminila zadržane angleškega kabineta in angleške javnosti. Težkoče so še vedno tu. Na vprašanje, zakaj se zavlačujejo pogajanja, pravi »Petit Journal«, da je Francija s tem dokazala, da ne leži krivda na njeni strani in da skuša s to knjigo utemeljiti svoje zahteve.

— Zasedanje Zveze narodov. V torek je bilo v Ženevi otvorjeno zasedanje Zveze narodov. Predsedoval je Guami, delegat republike Urugvaj. Seje so se udeležili zastopniki Brazilije, Francije, Španije, Italije, Japonske in Švedske. Nadalje se je seje prvič udeležil dr. Beneš, belgijskega zunanjega ministra, ki je zadržan zaradi krize je zastopal minister Melot. Na tej sedli je govoril o vprašanju razorožitve dr. Beneš. Na njegov predlog je bilo sklenjeno, da se o tej točki izjavijo vse države, ki so člani Zveze narodov. Govorilo se je tudi o vprašanju emigrantov iz Odanskega in medsebojni pomoči.

— Odločitev o osvobodilni pristojbini odgoda. »Lidove Noviny« poročajo iz Pariza, da je reparacijska komisija, ki se je pečala z vprašanjem plačila osvobodilne pristojbine, ki jo morajo plačati nasledstveni države, odgodila končnoveljavno odločitev. Pričakovati je, pravi list, da bo češkoslovaška pristojbina spojena s celotnim odškodninskim vprašanjem. Na ta način bo odškodnina na bržje znižana.

— Venizelosovo izjavo o političnem položaju. Venizelos je izjavil atenskem dopisniku »Times«, da ga je politični položaj zelo presenetil. Njegovo bodočo zadržanje je odvisno od bližnjih dogodkov. Politični položaj je vznemirljen vsled zadržanja republikancev, ki zahtevajo takojšnjo proglasitev republike. Možna je, da bo Venizelos zopet zapustil Grško.

Prosveta.

Smetanov jubilej. V proslavo Smetanove stoletnice izda Tiskovna zadruga v Ljubljani, jubilejni spis, ki izide koncem marca v posebni knjižici.

»Manon Lescant« V soboto, dne 15. t. m. se vrši v opernem gledališču premijera Puccinijeve opere »Manon Lescant«. Puccini je ena izmed starejših njegovih oper, vendar jo je skladatelj tekom lanske zime na novo pregledal in več mest temeljito predelal. V tej novi predelavi se je vzprijorila »Manon Lescant« privrkat na dunajski državni operi v lansk sezoni ter dosegla tako velik uspeh, da je bila po trikrat tedensko na repertoarju. Sobotno premijero dirigira in režira operni ravnatelj g. Friderik Rukavina. Glavne vloge so v rokah g. Zivkova ter g. Šimenca, Cvečiča in Zupana.

Abonente reda C opozarja uprava Narodnega gledališča, da imajo v soboto, dne 15. marca operno predstavo za svoj abonma. Ta predstava se vrši za red C in ne, kakor je bilo prvotno javljeno kot izven predstava.

Nedejska matineja, ki se vrši pod pokroviteljstvom Kluba Primork ob 11. uri dop. v Filharmonični dvorani nam obeta mnogo lepega umetniškega užitka. Pri matineji sodelujejo iz priljubljenosti najodličnejši člani naše opere in drame: operna in koncertna pevka ga. Vilma Thierry-Kavčič-Kova, operni pevec g. Julli Betetto, članica drame ga. Marija Vera ter režiserja g. Linah in Sest. Viočinsko točko izvajajo gđ. Vida Jerajeva, ki bo letos absolvirala jugoslovanski konservatorij Glasbene Matice pri prof. Jan Stajnu. Pri klavirju: prof. g. Jeraj, skladatelj g. M. Kozol, pevovodja g. Kumay ter kapelnik opere g. Neffat. Vstopnice so v predprodaji v Matični knjižarni ter v čisti dobiček namenjen kulturnim svrham v zasedenem ozemlju. Zeto pričakujemo od našega glasbojubečega občinstva, da s svojo navzočnostjo pripomore k gmotnemu uspehu te prireditve.

Na III. sinfoničnem koncertu muzike Dravske divizijske oblasti se izvajal v drugem delu Milenko Paunovičeva: »Jugoslovanska sinfonijska«, ki sestoji iz treh stavkov. Milenko Paunovič je roditelj dne 29. novembra 1889 pri Sv. Ivanu v Bački. Oče življenj je bil učitelj in mati Darinka, rojena Radulović, je še danes učiteljica v tem kraju. Osnovno šolo je obiskoval Milenko pri svojih starših, ter pri njih užival prvi pouk v muziki. Gimnazijo z maturjo je dovršil v Novem Sadu, konservatorij (glavni predmet kompozicija) je študiral najprej v Pragi, a dovršil pa v Leipzigu. Bil je študent slovečega učitelja Riemanna in učenec znamenitih skladateljev Regerja in Krehla. Po dovršenju študija se je vrnil v domovino, a je že leta 1913 pobegnil v Srbijo, kjer

je bil ves čas svetovne vojne prostovoljec v srbski vojski. Prešel je preko Albanije in je tam popolnoma oglušil. Po dveh letih se mu je po dveh težkih operacijah povrnil sluh. Po vojni je bil Paunovič profesor na Jagodinskem učiteljski šoli, danes pa je kapelnik kraljeve gardne muzike v Beogradu. Koncert dne 17. t. m. dirigira kapelnik g. dr. Josip Čerin, kateremu je sinfonija tudi poklonjena. Vstopnice v Matični knjižarni.

Cerkevni koncert. Sinoči se je vršil v stolnici koncert Cecilijinega društva, čigar dohodek je bil namenjen v podporo orglarski šoli. Aranzirala, izvajala in vodila sta ga zaslužna propagatorja umetne slovenske cerkvene glasbe g. Stanko Premrl in dr. Frančišek Kimovec. Prvi je izvajal na orglah Bacha, Mendelssohna, Brahmsa, poleg tega pa modernih kompozicij za orgle. Občudovali smo izredno spretnost njegove igre: svoj instrument obvlada z neverjetno sigurnostjo, v premenli registrov je v resnici mojster. S pevskimimi točkami, katere je prednašal stolni cerkveni zbor pod taktirko g. dr. Fr. Kimovca in ob spremljevanju g. St. Premrla so bili zastopani skladatelji: Hochreiter, Klemenčič, Mav, Pavčič in oba prireditelja koncerta. Prisrčna je bila zlasti Premrla »Božična uspavanka«, zelo zanimiva tudi blagoslana Pavčičeva »Veliki petek«, velikončno razpoloženje izražajoča dr. Kimovčeva »Radost se Kralice nebeške«. V Premrlovi »O Jezus luč sveta« se je izkazal solobist prav dobrega pevca z razmeroma močnim orgonom. Pevski zbor stolnice je vse pesmi natančno nastudiral in jih tudi lepo prednašal. Koncert je dosegel svoj namen: nudil je v orgelskih in pevskih točkah plemenito cerkveno glasbo, pomagal je pa tudi v gnotnem oziru podpreti orglarsko šolo, kajti prostorna cerkev je bila v klopih in na straneh skoro polna vernih poslušalcev.

— Umetnostna razstava kluba Mladih se vs'ed odhoda nekaterih del na razstavo v Hodoninu (Češko) v kratkem predčasno zaključil. Opozarjamo na to občinstvo, zlasti šolska vodstva.

Kino Matica

Od 13. do 16. marca

Glas iz globine

Senzac. avanturistična drama v 5 dej. v gl. vlogi Joe Lars.

Kino „Ljubljanski dvor“

13. do 15. marca

Krasen film v snegu in ledu!

Snežni raj

Ljubavna drama v 6 dej. v glavni vlogi Bruno Kastner.

Vojaška zveza na Grškem.

Na Grškem je Vojaška zveza spet enkrat pokazala svojo moč in prečrtała vse dispozicije politično odgovornih instanc. V sporazumu z republikansko stranko je interveniralo pet višjih oficirjev pri regentu Konduriotisu (ki stoji mesto izgnanega kralja na čelu države). Zahtevali so v nasprotju s sklepom narodne skupščine, naj se takoj odstavi dinastija Holstein-Sonderburg-Glücksburg, če se že takoj ne proglasi republika.

Republikanci so namreč vedno stali na stališču, da mora odstaviti dinastijo in proglasiti republiko zbornica, medtem ko je Venizelos in Kafandarisa vlada prepustila končnoveljavno rešitev tega vprašanja narodu, samemu. Narodna skupščina ne sme po njihovem mnenju ustvariti v tem oziru nobenih predsodkov. Koncem februarja je zbornica pristala na stališče vlade s tem, da je izrekla Kafandarisa zaupnico z 233 proti 106 glasovom. Tedaj je seveda igral odlično vlogo Venizelos, ki je s svojim pričevalnim govorom o škodljivosti takega postopanja za državo, vplival na razrežje republikance, da so za trenutek pozabili na svoje sramsti. Dozdevalo se je, da je to glasovanje začrtało zakonito in obenem pametno pot, ki bi jo morala Grška nastopiti v dalekosežnem vprašanju »republika ali monarhija?« Plebiscit je bil predviden za prve dni aprila.

Republikanci pa niso mirovali in so se kljub svojem glasovanju vrnili k svoji prejšnji zahtevi. Očitvidno ne pričakujejo od plebiscita posebnih ugodnih rezultatov. Grški narod namreč ni baš republikansko naveden, čeravno je tekom zadnjega časa zgubil lasen političen pogled, ki mu ga je »zastila« vztrajna agitacija republikanskih borcev. Popolnoma presenetljivo je, da je Kafandarisa vlada po intervenciji opustila bol in odstopila. Skrajni republikanci so prišli s tem v položaj doseči sestavo kabineta, ki bi bil njim naklonjen. Politično ozadje ni še jasno, očitno kar se tiče regentovega zadržanja. Očitvidno je nastopila Vojaška zveza sporazumno z republikanci tako grozeče, da je svetova Konduriotis vlada, naj v interesu trenutnega miru stopi v ozadje.

Novi kabinet Papanastasiu je precej diktatorski in vojaški. Podpira ga tudi 25 poslancev stranke revolucionarjev. Kafandarisa pa namerava ustanoviti novo stranko s imenom »liberalna napredna stranka«. Pričakovati je, da bodo republikanci uresničili svoje želje, predvsem radi tega, ker je zopet enkrat in mogoče zadnkrat zapustil domovino stari preizkušeni državnik Venizelos, na katerega je ob njegovem zadnjem povratku gledala vsa Grška kot na svojega edinega rešitelja iz neznosnih razmer. Koliko pa bi s tem pridobila Grška na notranjem miru, je velikansko vprašanje? Stevilni monarhisti se gotovo ne bodo zadovoljili z vsiljeno liti republiko in bodo vztrajali v boju za monarhijo ali vsaj za ljudsko glasovanje.

sić, drugoga pa g. dr. Ivanetić

Sport.

— Olimpijski dan 1924. Jugoslovanski olimpijski odbor je določil letošnji Olimpijski dan na 13. aprila enotno za vso državo. Olimpijski dan se bo vršil tudi v Ljubljani ta dan. Dohodki privedev so namenjeni predvsem za udeležbo naših sportnikov na Olimpijadi, ki se vrši letos poleti, ter upamo, da bo občinstvo po svojih močeh podprilo prireditve.

— Olimpijske srečke se razdele te dni v nadrobno prodajo. Zrebanje je v juniju, čisti dohodek je namenjen v omogočenje udeležbe naše države na Olimpijadi v letu 1924. Cena srečke je 10 Din. Od prodaje srečk je odvisno, ako bo mogla naša država stopiti v tekmovalce s skoro 50 narodov sveta ter pokazati svoja kulturna stremeljenja. Vse države žrtvujejo ogromne vsote za svoje tekmovalce, pri nas dosedaj ni bilo moč pri vladi ničesar doseči ter je treba po znanem reku »Uzdaj se u se i u svoje kluse« poizkusiti vsaj v javnosti, koliko zmremo sportniki sami. Upajmo, da nas bo občinstvo razumelo in podprlo.

— Firpo porazi Spallo. V Buenos Airesu se je vršil pred 60.000 gledalci v veliko napetostjo pričakovani boks-match med evropskim prvakom težke kategorije Italijanom Erminio Spalla in ogromnim argentinskim bokserjem Louis Firpo. Borba se je vršila v znaku premoči Firpa, dokler ni slednji poškodoval svoja nosa pri udarcu v štirinajsti rundi s »knock-ontom« na tla.

Izpred sodišča.

RAZNE OBSODBE.

Posestnikov sin Ivan Smolej je bil obtožen, da je svoji nevesti Mariji Kunčičevi, s katero sta bila več let prijatelja, zagrozil, da bo od nje, če se poroči, z drugim skupaj pokopana. Njenemu očetu pa je zagrozil, da mu bo napravil tako škodo, da bo vozil 10 dni hlode, preden jo bo popravil. Tudi njenemu zaročencu je zapretel, da uniči njega in sebe, če pride do poroke. Ker pa je razprava ugotovila, da se je njegova zaroka razdrla le vsled odpora njegovega očeta, ki mu je zapretel, da mu ne izroči posestva, če vzame Kunčičevo, in da obtoženec ni imel hudobnega namena proti svoji ljubljani zaročnici in njenim ljudem, ki so ga radi imeli, kaj storiti, marveč je govoril to le v razburjenosti, sicer pa je bil vedno priden, miren in dober deček, ga je sodišče radi nevarne grožnje oprostil in je bil obsojen samo radi nedovoljene nošnje orožja na 24 ur zapor. Ker pa je bil obtoženec vsled prve ovadbe že dalj časa v preiskovalnem zaporu, se je smatrala kazen za prestano. Posestnik Josip Bizjak, po domače Kermeskov iz Jakovcev, je kupil dne 27. decembra okoli 8. ure zvečer na poti iz Vrhnike proti Rovtamu od dveh neznanec krave za 2550 Din. Ta krava pa je bila, kot se je izkazalo, ukradena iz hleva Josipa Merlaka na Drebnovem griču. Krava je bila cenjena na 3540 Din. Obtoženec je bil 15. januarja aretiran in osumljen kot sotorilec, vendar pa se mu to ni moglo dokazati, vsled česar je bil že 26. januarja izpuščen in je bil obsojen večeraj le radi sumljivega nakupa, ker je kupil kravo po noči na cesti od neznanec in za skoro polovično ceno, na 1000 Din denarne globe ali 20 dni zapor. Ker se mu pa v šteje v kazni preiskovalni zapor, mora plačati še 450 Din globe, ali sedeti še devet dni. Kravo je dobil lastnik nazaj. — Ze večkrat kaznovan tat, Jože Levč, brezposeln delavec, brez stalnega bivališča, je prenočil dne 19. septembra pri svojem znanцу Antonu Kralju v Bevkem. Prijatelj ga je v dobrem razpoloženju napojil in naslil v raznih gostilnah, kjer sta zapravila okoli 250 Din. Za zahvalo za to gostoljubnost pa je Levč ukradel, takoj ko je Kralj zaspal, obleko, čevlje, uro, kloboč in listnice, v kateri je bilo še okrog 1000 kron denarja in pobegnil. Kralj ima okoli 1500 Din škode. Ker je bil Levč že sedemkrat kaznovan zaradi tatvine in je bila to res grda tatvina, je bil obsojen star tat na 1 leto težke ječe z dostavkom, da pride pri prvi tatvini pred poroto.

Tajnosti levje kletke.

V Černovicah so že več mesecev krožili ponarejeni dolarski bankovci, ne da bi mogle oblasti priti na sled drznim ponarejvalcem. Aretiranih je bilo več osumljenih oseb, med njimi nekaj bančnih uradnikov, ki so zamenjali ponarejen denar. Toda vsi

so izjavili, da so bili uverjeni, da je denar pravi, osebno, ker so ga kupili od podeželskih posestnikov, ki jim ni bilo treba pečati se z umazano denarno špekulacijo. Policijska oblast je napela vse sile, da bi prišla na pravi sled. Detektivji so se preoblikovali v umazane cunje in odšli na razne vetrove po zanemarnih rumunskih vaseh. Izpraševali so po tujih valut in razni prodajalci so jim ponujali ameriške dolarje. Povedali so jim tudi, odkod so dobili denar.

Pot nas dovede v romunsko vas Chio-tije. Vsa vas je oživljena in mladina kriči okoli šotora, ki ga je postavila potujoča ameriška cirkuška družba. Artisti so ponosno hodili med množico in kazali svoje klovnove sposobnosti. Sicer pa je bilo razglašeno, da levji, ki so bili zaprti v razglednem vozu, začnejo ne bo moč videti, ker so preveč razdraženi. Nihče pa ni sumil, da bodo levji tako kmalu zagledali beli dan. Med gruho se je nahajal tudi nekojki boljši oblečen mož in k njemu je pristopil mlad artist rekoč: »Nimam denarja in bi rad prodal ta denar, za katerega ne morem tu ničesar dobiti. Pri tem je izvelel iz žepa zmečkan stolarski bankovec. Možakar je bil s knjižico zadovoljen in ga je peljal v tamošnje gostilniško sobo. Ko sta vstopila je detektiv — to je bil namreč možakar — izvelel samokres in orisil mladčiča, da mu je izročil vse ponarejene dolarske bankovce. Bilo jih je nad 300. V kratkem so bili aretirani tudi vsi ostali artisti. Toda vsa preiskava je bila zamak. Našli niso nikogar več. Nekemu detektivu pa se je zde-

lo to neverjetno. Odšel je k šotoru in zahteval, naj mu pokažejo vse prostore. Vse so mu odprli, nihče pa se ni upal otvoriti železnega voza, ker sta bila leva baš onega dne baje zelo srborita. Detektiv pa je odšel ravnatelju ključ in šel sam na nevarno delo. Otvoril je vrata in z naperjenim samokresom vstopil v voz. Tedaj je lev v osebi ravnateljeve žene padel v nezavest. Otvoril je zaboj in našel — cele snop dolarskih bankovcev.

Tako je bila razkrinkana ponarejevalska družba, ki je prodajala po deželi dolarje, daleč pod borznim tečajem. Radi lepšega je prodajala tudi francoske franke, te pa nekoliko dražje, ker so bili pravi. Večina se nahaja že pod ključem.

— Odkritje spomenika Svato-pluka Čeha na Vinohradih. Vinohradska posojilnica je proslavila petdesetletnico svojega obstoja s tem, da je postavila v parku Svato-pluka Čeha. Spomenik je delo mojstra Jana Šturje in predstavlja pesnika v priprosti obleki s knjigo v roki. Nad njegovo glavo se dviga alegorizirana muza z lipovo vejico. »Vinohradska založna« je pred devetimi leti poklonila češki javnosti spomenik Riegra.

Lastnik:

Konzorcij »Narodnega Dnevnika«.

Glavni in odgovorni urednik:

Željnik Aleksander.

Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

Henry Murger

La Bohème.

Prizori iz življenja ciganov.

(Nadaljevanje.)

V redkih trenutkih bogastva je umetnik kupoval za svojo prijateljico po eno ali dve steklenici okrepčujočega vina, ki ga ji je bil zdravnik predpisal, in Francka je pila iz te čaše tekočino, iz katere je črpala njena nežnost neko dražestno veselost.

Jakob je več kot pol ure brez besede gledal na raztresene kosce tega krlkega in dragega spomina in zdelo se mu je, da mu je počilo tudi srce in da žuti, kako mu njegovi drobci trgajo prsa. Ko se je zopet zavedel, je pobral črepine kozarca in jih vrgel v predal. Potem je prosil soseda, da mu gre po dve sveči in naj da prinesiti po vratarju vedro vode.

»Ne odidi!« je rekel zdravniku, ki nikakor ni mislil na to, »tako je bom rabil.«

Prinesli so vode in sveči; oba prijatelja sta stala sama.

»Kaj hočeš napraviti?« je vprašal zdravnik, videč, kako je Jakob zlit v lesen badenj vode in je vanjo metal enake množine finega mavca.

»Ne ugameš, kaj hočem napraviti?« je dejal umetnik, »Francino kuno hočem zlit; ker pa bi mi manjkalo srčnosti, če bi ostal sam, ne odidi!«

Jakob je nato odgrnil zaveso pri postelji in odstranil platno, ki so ga bili vrgli čez obraz rajne. Jakobu je začela roka trepetati in pridružen jok se mu je izvil iz prsi.

»Prinesi sveči,« je zaklical prijatelju »in pridi mi držat posodo!« Eno svečo sta pristavila pri vzglavju, tako da je razlivala vso svojo svetlobo na obraz jetične ženske; drugo svečo sta postavila

62

pri vnožju. S čopičem, namočenim v olivnem olju, je umetnik namazal obrvi, trepalnice in lasje, ki jih je tako uredil, kot jih je Francka navadno nosila.

»Tako ne bo trpela, ko ji bova odvzela masko,« je šepetal Jakob sam pri sebi.

Po teh predpripravih in ko je bil uravnil glavo rajne v ugodno lego, je začel Jakob zlivati mavce na obraz v zaporednih plasteh, dokler ni dobila maska potrebne debeline. Čez četrte ure je bila operacija končana in se je popolnoma posrečila.

Radi neke čudne okoliščine so se izvršila neka izprememba na Franckinem obrazu. Kri, ki se še ni imela časa popolnoma strditi, se je razgrela brez dvojbe radi vročine mavca in je pritisnila proti gorenjim delom, tako da so se prozorni, rožasti oblački stopoma menjavali z medlo beloto na čelu in licih. Ko je bil odstranil masko, so se bile dvignile očke, tako da so se videle modre, mirne oči, čijih pogled je razodeval neko nedoločno inteligenco; in na ustnicah, od započetega nasmehljaja napol odprtih, je bilo videti, kot da prihaja z njih ona zadnja beseda, pozabljena pri zadnjem slovesu, ki jo slišimo samo s srecem.

Kdo bi mogel trditi, da se razum absolutno konča tedaj, ko se začne neobčutnost bitja? Kdo more reči da ugasnejo in umrjejo strasti vprav z zadnjim utripom srca, ki so ga gibale? Ali bi ne mogla duša včasih prostovoljno ostati kot jetnica v telesu, oblečenem že za rakev, in si ogledavati za trenutke iz ječe mesa žalost in solze? Oni, ki gredo, imajo toliko razlogov, da ne zaupajo onim, ki ostanejo.

Kdo ve, če ni morda v trenutku, ko je nameraval Jakob s sredstvi umetnosti ohraniti njene poteze, prišla neka misel z onega sveta buditi Francko iz njenega pravega spanja počitka brez konca? Morda se je spomnila, da je oni, ki ga je pravkar

zapustila, istočasno umetnik in ljubimec; da je bil oboje, ker ni mogel biti to brez drugega, da je bila zanj ljubezen čista umetnost in da jo je toliko ljubil, ker je znala biti zanj žena in ljubica, čuvstvo v obliki. In kdaj je mogoče Francka hotela zapustiti Jakobu človeško podobo, ki je bila postala zanj vtelesen ideal in je znala, čeprav mrtva, že trda, nadeti si še enkrat svoj obraz z vsem žarom ljubezni in vso ljubkostjo mladosti: obudila je umetnino.

Uboga deklica je mogoče prav mislila; kajti med pravimi umetniki so tudi taki čudni Pigmali-oni, ki bi v nasprotju s pravim Pigmalionom, hoteli spremeniti svoje Galateje v marmor.

Pred tem mirnojasnim obrazom, kjer ni bilo več sledu smrtnega boja, bi ne bil nihče verjel na dolge muke, ki so bile predgovor smrti. Francka je bilo videti, kot bi naprej sanjala ljubezenski sen; in če si jo tako gledal, bi bil rekel, da je mrzla od lepote.

Zdravnik je zlomljen od napora spal v kotu.

Jakoba pa so bile znova napadle obupne misli. Njegov duh, podvržen halucinacijam, je trdovratno verjel, da se bo zopet zbudila ona, ki jo je toliko ljubil in ker so lahni drhtaji živcev, povzročeni po pravkaršnem zlitju maske, v presledkih ukinjevali

Zahvala.

V nesreči, ki nas je zadela s smrtno dragega nam

Ernesta Reicha

bili so nam v uteho mnogobrojni izrazi sočustvovanja, pokojniku darovano cvetje in predvsem častno spremstvo na njegovi zadnji poti, kar vse nam potrjuje izpolnitev naše iskrene želje, da bo blagemu pokojniku ohranjen trajen častni spomin.

Tem potom izrekamo vsem in za vse svojo prisrčno zahvalo.

Žalujejo ostali.

Otvoritev tiskarne „Ažbe“

d. z. o. z.

Maribor, Koroška cesta št. 39.

Obratovati je pričela nova tiskarna, ki je nestransko, strogo trgovsko podjetje ter se p. n. občinstvu najtopleje priporoča. Izvršuje po najugodnejših cenah vsa trgovska dela, bavi se specijelno z umetniško trgovsko reklamo ter večbarvnim tiskom.

Posebnost: Krajevne in umetniške razglednice.

Kože divjačine

lisice, kune, dihurje, vidre, zajce l. t. d. kupujem neposredno z Ameriko.

Plačam najvišje dnevne cene!

Od 1. januarja dalje zbiralnica v vseh večjih mestih Jugoslavije, Italije in Bolgarske l. s.

Zagreb: Lavosl. Wohlmut, Ilica 82. Skoplje: Jeruham Karlo sinovi.

Križevci: Marko Deutsch. Lovinac: Mate Kovačević.

Bos. Novi: Ibrahim Memić. Banjaluka: Mile Janković.

Beograd: J. Fischer (Hotel Petrograd). Osijek: Hermann Lederer.

Tuzla: Braća Antić. Sušak: Mato Stipčić.

nadalje v Ljubljani, Nišu, Gospiću, Sofiji in Trstu.

MAVRO FISCHER, Sisak, telefon broj 86, 30 in 61.

Zvezna tiskarna in knjigarna

Wolfova ul. 1

v Ljubljani

Marijin trg 8

Izdeluje vsakovrstne tiskovine, knjige, brošure, poslovne knjige, bloke, note, tabele, vstopnice, razglednice, naročilne knjižice, lično, hitro in po konkurenčnih cenah.

Moderna knjigovoznica.

Hišne

potrebščine

emajlirane težke posode z vrtnice, českoslov. proizvoda, pločevinasto in lito posodo, porcelanasto, kremenasto in stekleno robo se kupi največje in najbolj pri tverdi

A. Vicel,

Maribor, Glavni trg št. 5.

Za mladino!

Najcenejše in najhvalejše darilo nešim malim je:

Moj zverinjak

knjiga s 45 slikami in k tem spadočim besedilom, za pouk in tritek čas Din 6

Moji ljubčki

živalske slike za naše malčke na trdem močno vezanem kartonu Din 15

Mladi slikar

10 tiskanih predlog za porbarvanje z akvarel-barvam ali pastel-barvniki Din 4

Črnpeter

staroznana, vesela družabna igra za zimске večere. 1 igra Din 4

Na novo izšla knjižica:

Iv. Albreht:

Zelena livada

Zbirka izvršnih pesmic, mičnih povestic in pravljic iz domačih in tujih krajev. Obsega 64 strani. Najprimernejše darilo za našo nežno mladino. Cena lično vezani knjižici Din 15

Vse se dobi v

Zvezni knjigarni

v Ljubljani, Marijin trg 8

MALI OGLASI

Cena oglasom do 20 besed Din 5—; vsaka nadaljna beseda 25 para z devščino vred.

Gmotno slabejšim slojem dovoljuje uprava poseben popust pri inseriranju v malih oglasih!

Poziv!

V nedeljo ponudi je znana oseba zamenjala v kavarni »Evropa« nov kloboč g. Pammerja s starim in strganim. Ker je dotičnik poznan, naj vrne kloboč v osmih dneh v kavarni »Evropa« ker bo sicer naznanjen policiji.

Za sejme in razstave

izvirne reklamne atrakcije proti zmernemu honorarju. Na razpolago reklamnim družbam. Ponudbe pod »Original« na upravo lista.

Voz zapravljenec

pol oljnatih osi, s stranskimi sedeži za odstraniti in ročni voziček (ripen) vse novo, prodaja po zelo nizki ceni Alojz Potrebuješ, kolar, Vrhnika.

Kupim,

zamenjam, ocenjujem in prevzamem v komisijko prodajo poštne znamke, star kovani denar, starine, in sicer posamezno in zbirke. Osebito iščem znamke na pisnih iz trgovske korespondence ter aktov (1850—74). Nuber, Ljubljana, Gosposvetska cesta 5, II. nadst.

Citre poučujem

Prvovrstna metoda. Hodim tudi na dom Učna ura 5 dinar. Ponudbe pod »Sijajni uspehi« na upravo »Nar. Dnevnika«.

V nobeni hiši

naj ne manjka knjiga »Babilonska uganka«. Dobi se v vseh večjih knjigarnah.

Mesto hišnika

išče zakonski par z dobrimi priporočili. Naslov v upravi lista.

Po sreči hrepenite!

V knjigi »Babilonska uganka« jo pod številko 469/77 lahko dobite!

Franc Erbežnik,

tovarna slavnikov, Vir pri Domžalah. Prodaja slavnike in kloboke najnovije dunajske in pariške mode po najnižji ceni. Popravila se točno izvršujejo.

Posestvo

obstoječe iz 40 oralov zemljišča, polovica obdelane zemlje, ostalo gozdovi in travniki se prodajo tudi z inventarjem vred. Naslov v upravi lista.

Vajenca za krojaško obrt

poštenih starišev, sprejme takoj z oskrbo po dogovoru Rudolf Ribizel, krojač, Bernica 55, p. Dol pri Hrastniku.

Posestvo

3/4 ure od podstaje Rimske Toplice ali Zidanost ki obstoja iz 9 oralov lepe rodovitne zemlje, nekaj gozda in novim vinogradom ter lep sadonosnik, hišo, gosp. poslopje in klet vse v dobrem stanju naprodaj radi preselitve. Redi se lahko 2 govedi, ter pridela toliko, da se mala družina lahko preživlja. Cena 154.000 K. Natančnejša pojasnila pri g. Drago Ulaša, Šmarjeta, Rimske toplice.

Vprašanjem naj se prikloni znamka!

Sivalni stroji

se prodaja. Naslov v upravi lista.

Mizar,

samostojna moč, večje ravnanje s stroji, bi šel h kakemu miz. podjetju (žaga ali podobno) tudi kot poslovođa. Reflektira na hrano in stanovanje, plača po dogovoru. Ponudbe pod »Samostojen« na upravo lista.

Pekovskega vajenca

starega od 14—16 let, poštenih starišev, sprejme takoj z oskrbo po dogovoru Mihael Lesnik, pekovski mojster, Dolenjavar 22 pri Ribnici.

Dva mlada obrtnika

želita znanja z mladimi gospodinjami od 18—20 let s nekaj premoženja. Ponudbe s sliko pod »Slavček l.« in »Kanaček l.« — na upravo lista ali po pošto ležeče Dol pri Hrastniku.

Deklica

16 let stara s 6 razredi ljudske in 1 letom meščanske šole si- in 1 letom meščanske šole si- rota brez matere, želi vstopiti kot učenka v kakšno trgovino s vso ali delno oskrbo v hiši. Ponudbe pod »Učenka«, na upravo lista.